Editorjal

ta' Patri Twanny Chircop ofm

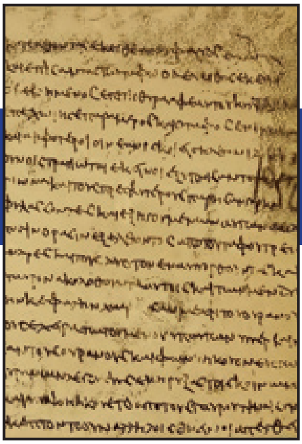

29

6 Il-knisja tal-Axxensjoni Fuq l-Għolja taż-Żebbuġ

16 L-Ittra ta' San Ġakbu (3)

24 Il-Profeta Eżekjel - Il–Qawmien Tal-Għadam Niexef (Eżk 47, 1-12) (2)

29 Il-Kitbiet Apokrifi

35 Il-Figura ta' Tumas fl-Evanġelju Skont San Ġwann

35

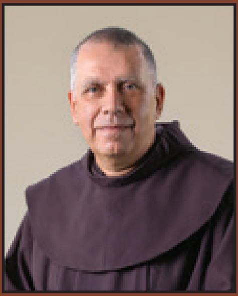

IL-KUSTODJA TAL-ART IMQADDSA U L-KULTURA

Meta nitkellmu dwar il-Kustodja tal-Art Imqaddsa soltu nagħtu importanza lill-kura tas-Santwarji tal-Fidwa, il-Postijiet Qaddisa tal-fidi tagħna, li huma l-iskop ewlieni tal-preżenza tal-Patrijiet Franġiskani f'din il-missjoni. Hu veru li l-ewwel raġuni li għaliha l-Franġiskani ilhom preżenti fl-Art Imqaddsa sa mill-1217 hi dik tal-kustodja tas-Santwarji u tat-tqaddis tagħhom permezz tat-talb liturġiku li huma janimaw, l-aktar fil-Bażiliċi tal-Qabar ta' Kristu f'Ġerusalemm, tan-Nativitá f'Betleħem, u tal-Annunċjazzjoni f'Nazaret. Hu veru wkoll li l-ħidma tal-Franġiskani tinfirex ukoll fil-qasam tal-kura pastorali u karitattiva tal-komunitá Kristjana li tgħix fl-Art Imqaddsa, tal-membri tal-Knisja li huma meqjusin bħala l-"ġebel ħaj" tal-missjoni.

Hemm, iżda, attivitá oħra li forsi mhijiex daqshekk magħrufa b'mod popolari, imma li għandha rwol ewlieni fil-preżenza tal-Franġiskani fl-Art Imqaddsa, u li tagħha huma benemeriti. Nirreferu għall-impenn tal-Franġiskani fil-qasam tal-kultura, u l-aktar tal-kultura Biblika u fil-qasam tar-riċerka arkeoloġika. Sa mill-1924, kważi mitt sena ilu, l-Franġiskani ilhom imexxu l-i*Studium Biblicum Franciscanum* tal-kunvent tal-Flaġellazzjoni ta' Ġerusalemm. Illum dan iċ-ċentru akkademiku hu Fakultá tax-Xjenzi Bibliċi u tal-Arkeoloġika

Studium Bibblicum Franciscanum

tal-Pontifiċja Università Antonianum ta' Ruma. F'dan iċ-ċentru għexu u ħadmu figuri ta' Franġiskani esperti fil-qasam bibliku u arkeoloġiku, li jgawdu minn fama mondjali. L-ismijiet tagħhom huma magħrufin sewwa: P. Sylvester Saller, P. Gaudenzio Orfali, P. Bellarmino Bagatti, P. Virgilio Corbo, P. Emmanuele Testa, P. Pietro Kaswalder, P. Lino Cignelli, P. Michele Piccirillo, P. Frederick Manns, u oħrajn li llum qed igawdu lill-Mulej, u dawk li għadhom jaħdmu u jistudjaw f'dan iċ-ċentru bħalma huma P. Stanislao Loffreda u P. Eugenio Alliata. Il-Franġiskani, matul mitt sena ta' storja glorjuża, mexxew kampanji ta' skavi mal-lvant nofsani kollu: insemmu l-Muntanja Nebo, Madaba u Umm al Rassas fil-Ġordanja, u s-siti kollha Kristjani fl-Art Imqaddsa li fihom hemm Santwarji, bħalma huma Kafarnahum, Nazaret, il-Qabar ta' Kristu, Ain Karem, il-Ġetsemani. Il-frott tal-ħidma tagħhom wieħed jista' jgawdih fil-Mużew ġdid li hemm fil-kunvent tal-Flaġellazzjoni u li hu miftuħ għall-pellegrini u l-viżitaturi.

Il-formazzjoni biblika li rċevew tant saċerdoti u lajċi mill-i*Studium Biblicum Franciscanum* hi rikkezza li tintwera fil-ħidma akkademika f'diversi ċentri ta' tagħlim bibliku. Il-Franġiskani, li jaħdmu wkoll fil-kollaborazzjoni mad-Dumnikani tal-Ecole Biblique ta' Ġerusalemm u mal-Israeli Antiquities Authority, huma rispettati u apprezzati fid-dinja tal-kultura biblika u fid-djalogu fil-qasam akkademiku.

Fl-Eġittu, fil-kunvent tal-Muski fil-Kajr, il-Franġiskani tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa jmexxu ċ-Ċentru tal-Istudji Kristjani Orjentali, bl-għajnuna tal-esperti li jaħdmu fi djalogu inter-reliġjuż u ekumeniku f'dan iċ-ċentru attrezzat b'dokumenti imprezzabbli dwar l-istorja u t-teoloġija tal-Knejjes Orjentali u wkoll fi djalogu mad-dinja Islamika.

F'Ġerusalemm, fil-kunvent ta' San Salvatur,

il-Franġiskani tal-Art Imqaddsa jmexxu Seminarju Internazzjonali li fih diveri Franġiskani mid-dinja kollha jiġu biex jistudjaw it-teoloġija fil-kuntest tar-rikkezza biblika u arkeoloġika tal-Art Imqaddsa. Huma jistudjaw fl-i*Studium Theologicum Jerosolymitanum*, li fih bosta professuri li huma l-istess li hemm fl-i*Studium Biblicum Franciscanum*. Ir-rikkezza tal-internazzjonalità tas-Seminarju ta' San Salvatur hi karatteristika tal-preżenza Franġiskana fl-Art Imqaddsa u fl-uċuħ tal-patrijiet fis-Santwarji, li ġejjin tista' tgħid mid-dinja kollha.

Fl-istess kunvent ta' San Salvatur hemm il-Biblioteka Kustodjali u l-Arkivji tal-Kustodja, li fihom minjiera ta' volumi u dokumenti dwar l-istorja tal-Kustodja u tal-preżenza Kristjana fl-Art Imqaddsa. Qed isiru preparazzjonijiet, li ilhom sejrin u li resqin lejn it-tmiem, biex il-wirt artistiku u kulturali ta' rikkezzi ta' kwadri artistiċi, paramenti sagri, u opri artistiċi sagri fil-fidda u d-deheb, kollha doni tar-rejiet Kristjani tal-Ewropa fis-sekli li għaddew, ikunu jistgħu jiġu mħarsin u mqegħdin għall-wirja lill-pellegrini u viżitaturi. Ix-xogħol biex jitlesta dan il-Mużew tħalla f'idejn esperti ta' studjużi u mużeoloġi tal-Louvre fi Franza, u hemm diversi reperti tal-Mużew li diġà jinsabu f'wirjiet ta' livell internazzjonali f'diversi Mużewijiet fl-Ewropa.

Fil-qasam tal-kultura mużikali l-Kustodja tal-Art Imqaddsa llum tmexxi l-Istitut *Magnificat* fil-kunvent ta' San Salvatur f'Ġerusalemm, fejn hemm skola tal-mużika li thejji mużiċisti bil-kollaborazzjoni tal-Konservatorju ta' Vicenza, u li fiha jistudjaw studenti bla distinzjoni ta' reliġjon jew razza. Fiha studenti Kristjani, Lhud u Musulmani, u hi strument ta' djalogu inter-reliġjuż permezz tal-mużika. Il-Kustodja wkoll torganizza diversi *Organ festivals* fid-diversi knejjes u ċentri li fihom hemm orgnijiet famużi, bħal ma ssib f'Ġerusalemm, Nazaret, Betleħem, imma wkoll f'Ċipru, Rodi, il-Ġordanja u l-Libanu. Dan hu mod ieħor kif il-Franġiskani jxerrdu messaġġ ta' paċi f'dan ir-reġjun li hu tant mifni minn firdiet u vjolenza.

Dawn huma biss xi attivitajiet ewlenin ta' natura kulturali li fihom il-Kustodja tinsab minn ta' quddiem. Il-ħidma tal-Franġiskani hi spiss siekta u ssir minn wara l-kwinti, imma kulħadd japprezza l-isforz tal-Kustodja biex tkun strument ta' paċi u djalogu permezz tal-kultura f'kull qasam tagħha. Din il-ħidma kollha tipprovdi wkoll opportunitajiet ta' tagħlim professjonali u ta' impiegi lill-Kristjani lokali, li jidhru bħala komunità li tispikka għall-preparazzjoni akkademika u kulturali tagħha.

Din il-missjoni tal-Franġiskani tal-Art Imqaddsa forsi ma tantx nitkellmu dwarha mal-pellegrini li jżuru l-Postijiet Qaddisa, imma hu importanti li tkun magħrufa u apprezzata iżjed. Il-frott ta' din il-ħidma jidher fis-sens ta' apprezzament u kollaborazzjoni li jsibu l-Franġiskani anke minn persuni li mhumiex neċessarjament marbuta mal-aspett reliġjuż. Il-kultura tista' tkun mezz effikaċi ta' evanġelizzazzjoni ġdida u tnissel tama f'tant bnedmin ta' rieda tajba li jgħixu fl-Art imqaddsa bil-preżenza ta' Ġesù, il-bniedem perfett li jinnobilita dak kollu li l-persuna umana tipproduċi bil-ġenju tagħha. Fl-Art Imqaddsa l-kultura ssir vokazzjoni biex titnissel umanità u tama ġdida.